

Ex Ipsa
Sixti V.
Constit.
D. Tho.
2. 2. q. 97.
ar. 5. ad 3.
d Tol. lib.
4. c. 15. n. 6
Lect. de
iust. lib. 2.
c. 43.

- 2. Astrologia naturalis est licita, & ab ipso jure b̄ approbata,
- 3. Astrologia judiciaria si solum per eam naturales hominum propensiones pronuncietur, non est illicita.
- 4. An verò Constitutio Sixti V. contra astrologos non solum in foro exteriori, sed etiam interiori obliget, alii aiunt, alii negant, T oletus ait, si ex aspectu fiderum non ut omnino certum aliquid futurum iudicetur, non excedere peccatum veniale. d

DISP. XXV III. SECT. VNIC.
RESOLVT. VARIÆ.

ATTRITIO.

Philos.
pe. 6. c. 7.
Nau. c. 1.
n. 27.
Idem ib.
Idem c.
1. n. 34.
Idem n.
41. & 48.
fides c.
11. n. 37.
Idem u.
bi sup.
Henric.
lib. 1. de
pen. c. 37.
Far. de
præcep.
Eccl. præ.
2. lib. 2.
P. Menae.
cho in
manufer.

- 1. **A**ttitio est dolor de peccatis vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ poenarum metu conceptus, cum proposito cavendi in futurum, spe veniæ divinitus obtinendæ.
- 2. Si cognoscatur quod non sit contritio neq̄ propter Deum, sed solum propter infamiam, b̄ etiam si sit cum sacramento poenitentiae conjuncta, non sufficit ad delendum peccatum mortale.
- 3. Attritio propter solum poenam gehennæ, e licet eam nec actualis, nec virtualis amor Dei, nec odium peccati, ut est offensa Dei, comitetur in Sacramento, non delet peccatum mortale.
- 4. Attritio cum dolore d, sed sine proposito abstinendi à peccatis, non delet illa; imò est peccatum mortale sic accedere ad confessionem.
- 5. Attritio non sit physicè e contritio per sacramentum; virtute tamen sacramenti disponitur attritus ad actum contritionis elicendum.
- 6. Ad recipiendam gratiam in Baptismo non sufficit qui libet dolor; debet tamen esse propter Deum ostensum, & cum proposito emendationis.
- 7. Necessarium non est quod attritio sit de omnibus venialibus; sufficit q̄ quod sit de uno, si de solis illis sit confessio est.
- 8. An quis sine sufficienti attritione bonâ fide confessus est, gratiam Dei consequatur, alii aiunt, b̄ alii probabilius negant; sed confessio fuit valida, licet informis.
- 9. Ad delenda peccata venialia sufficit accedere ad poenitentiam cum illorum displicentia.

DISP. XXIX. SEC. VNIC.
RESOLVT. III.

AVARITIA.

- 1. **E**t vitium inclinans ad inordinatum appetitum pecunia. a.
- 2. Quando opponitur liberalitati, & ei non adjungitur aliqua circumstantia mortalis, tantum est b̄ peccatum veniale.
- 3. Accumulare divitias ad providendum necessitati futurae, ut ad collocandas filias in matrimonio, imò ad se effendum in altiore statu non est vitium, sed prudentia; dummodo non fiat cum justitiæ, vel caritatis detrimento.

Navari
c. 13. n. 69.
Idem u.
bi supra.
n. 75.
Idem
n. 74.

DISPUTATIO I.
SECTIO UNICA.
RESOLUTIONES VARIÆ.

B.

BANNITVS.

- 1. **B**ANNITUS idem quod proscriptus, qui ob enorme crimen à quolibet potest impune occidi ex concessione judicis.
- 2. Bannitus tempore, quo erat laicus, si durante banno efficitur clericus, liber est à jurisdictione laicali.
- 3. Bannitum alere tenentur, qui ante bannum tenebantur; quia quod est de jure naturæ, per civile jus non tollitur, & potest succedere ex testamento, vel ab intestato.
- 4. An bannitum possit filius occidere, alii aiunt, alii probabilius negant.
- 5. Non potest se defendendo occidere eum, qui ut minister justitiæ, se occisurum aggreditur.

Vide P. Sa
hoc verb.
Vide P. Sa
hoc verb.

DISP. II. SECT. VNICA.

RESOLVTION ES VARIÆ.

BAPTISMVS.

a Comm.
DD.

1. **E**st Sacramentum a aquæ naturalis, quâ unus ab alio in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti cum debita intentione abluitur.

b Comm.
DD.

2. Baptizatus baptismo dubio, non est privandus b Ecclesiastica sepultura.

c Diana
p. 1. r. 3.
res. 1.

3. Baptismus in necessitate dandus e est in dubia materia, qualis est aqua rosacea, urina, sudor.

d Comm.
DD.

4. Verba profertenda sunt cum simultanea aquæ infusione: si tamen parva sit # interruptio non tollit essentiam Baptismi.

e Vide
Huan.
Rod.

5. Si in partu periculoso puer exeret ex ventre matris manum, vel aliud membrum, debet baptizari a sacerdote, si ibi sit, cooperata decenter matre, si aere m baptizetur a patre ipsius, si ante ibi alio, incurrit e impedimentum non petendi debitum, nisi in vincibili ignorantia fecerit; Diana non incurte- re allerit.

f Vide Fil.
lium in
sum.

6. Puerum proiectum in flumen, vel in puteum manere baptizatum, alii negant, alii probabilius affirmant, si adhuc vivo forma profertur.

g Vide
Valquez
in 3. p. to.
3. disp. 735
c. c.

7. In cadibus, in quibus licitum est invitis parentibus filios pueros infidelium baptizare, teneri dominos hoc facere, alii negant, alii probabilius affirmant g.

h Vide Ba.
fil. Ponc.
de matr.
l. 7. c. 30.

8. An qui tenet infantem in Baptismo nomine alterius, contrahat spirituale m cognitionem; an vero ille, cuius nomine tenuit, dubium h inter Doctores, utrumque probabile.

i Valquez
in 3. p.
10. 1.

9. Contactum physicum necessarium esse ad hanc cognitionem multi afferunt, alii vero sufficere morale m probabilius affirmant i. Licet consistat in eo, quod quis puerum offerat ad Baptismum, & curam illius suscipiat.

l Diana
tr 4. de fa.
er. resol. 3.
m Vide

10. Si Laicus presente sacerdote, non tamen renuente, puerum baptizet, non l peccat mortaliter, dummodo non faciat ex contemptu, & necessitas urgeat; si vero extra necessitatem baptizet, peccat mortaliter, sed non incurrit irregularitatem.

m Vide
Reginal.
to. 1. l. 27.
c. 3. n. 15.

11. Guttam unam aquæ non sufficere ad Baptismum multi afferunt m; sed requiri talem quantitatem, quâ possit fieri vera ablutio. Alii dicunt eam sufficere quæ corpus contingat, verum-

verumque effecisse Baptisma mulierem illam, quæ digito aquâ madefacto crucem in fronte puero imprimens illum baptizavit n.

n Henrig.
lib. 2. c. 66.
n. 1.

12. Aqua ex sale, nive, vel gelu resoluta est sufficiens materia Baptismi.

13. Aqua ex arboribus, vel fructibus manans non e est sufficiens materia; quia non est vera aqua, sed succus arborum. In extrema autem necessitate illâ posse confici Baptismum probabile est; quia ille succus, ut experientia docet, nihil aliud est, quam aqua, quam arbor sursum trahit, & ebibit.

o De la
crux. dir.
conf. p. 2.
de Sac.
Bap.

14. Licite baptizantur, etiam si filii cubra parentum periculum timeantur subversionis.

p Avil. de
cenit. p. 7.
di. 7. d. 5.
q. 1. ym. in
Th. mor.
lib. 5. tr. 5.
Comm.

15. Rebaptizantes scienter sub conditione non incurunt q irregularitatem.

q Heri. dif.
de sac.
Bap. p. 3.
d. 3.

16. Si mutus cum orbatu manibus soli adesset, & ille aquam infunderet, & ille verba proferret, non confici Baptismum constanter afferunt Doctores. Nihilominus Fernandez de Heridia sub conditione posse ministrari in casu extreme necessitatis defendit r.

r Val. to. 6.
dis. 8. q. 6.
p. 1.

17. Perversam intentionem ministri in conferendo Baptismo & aliis sacramentis suppleri a Deo quoad gratiam afferunt / multi, & graves Doctores; contrarium tamen communius, & probabilius.

s Nava. in
mau. c. 22
n. 40.

18. Nullum est præceptum adhibendi patrinum tempore necessitatis; si quis tamen teneat infantem ex proposito obediendi munus patris, cognationem contrahere negant alii Doctores, alii probabilius affirmant t.

t Vill. in
sum. to. 1.
tr. 5. dis.
19. 8. 3.

19. Ad suscipiendum Baptisma sufficit # attritio cognita; dummodo sit supernaturalis.

u Idem.

20. Recedente fitione post Baptismum remittuntur x peccata omnia commissâ ante baptismum; non tamen ipsa fitione, nisi per penitentiam clavibus subjiciatur.

y Diana. tr.
4. tel. 25.

21. Recedente fitione omnia sacramenta sortiri suum effectum pie, ac probabiliter asseritur y a gravissimis DD. multumque commendat sacramentorum excellentiam.

z Vide Vas.
in 3. p. toa
3. d. 155. c.

22. Qui per errorem levat filium Petri, reputans e se filium Pauli levare, alii probabiliter affirmant, alii negant probabilibus cognitionem contrahere.

aa Coninc.
de sac. r.
l. 1. q. 68. ar.
11. n. 97.

23. Filios servorum infidelium posse a Dominis invitis parentibus baptizari, piùm & probabile est, etiam si non vendantur, nec sepentur. b

24. Mulierem prægnantem damnatam ad mortem, si propter partus infirmitatem sit in periculo, secari posse, ut puer vivus extrahatur, defendit Coninch

25. Par-

25. Particula in *vel* est in Baptismo, & enim in forma Eu-
charistia, & similes, quæ sensus non mutant integritatem;
non sunt de essentia: & si sine scandalo, & contemptu omit-
tantur, non ad erit peccatum mortale.

26. Qui diceret in *nomine Patris*, &c. non conficeret &
Baptisma; quia essentia multiplicat; si autem diceret in *nomi-
ne Patris*, & in *nomine Filii*, conficeret Baptisma.

27. Si plures dicerent Nos te Baptizamus, non conficerent
sacramentum, quia mutant essentia; si autem plures dicerent
ego te baptizo; qui prius formam proferret, baptizaret; cæteri
rebaptizarent. Si verò unus plures baptizaret dicens:
ego vos baptizo, valeret Baptisma.

28. Si quis diceret: In nomine generis, & gentis, & proceden-
tis ab utroque, an conficeret Baptisma, Doctores communiter
negant; sed non desunt, qui probabiliter affirmant sequen-
dis usus Ecclesie.

29. Qui diceret: in nomine Christi, & in nomine sanctissimi
Trinitatis, probabile est, quod sacramentum conficiat; sed
usus Ecclesie sequendus.

30. Sine aqua Baptismo catechumenus contritione & desi-
derio illius potest salvari, & effuso sanguine martyr: nec
non legitis invincibiliter Christum & Baptismum ignorans;
si credat, quod Deus est, & remunerator est, & ad eum con-
versus speret veniam, & præmium à Deo, qui facienti, quod
in se est, non denegabit ei supernaturale auxilium. Quæ opi-
nio valde commendat infinitam misericordiam Dei.

31. Infantes, & adulti à Paganis, Judæis, Saracenis, aut Hæ-
reticis baptizati vel à Parocho, vel obsterice ex Hebræo-
rum vel Saracenorum sanguine ortis; iterum sub conditione
sunt Baptizandi: Idem dicendum de his, qui in mortis peri-
culo ab obstericibus; vel ab aliis laicis viris, vel feminis
fuerint baptizati.

Varia ac singularia de Baptismo.

1. Multis anxius & fatigatus scrupulis, an baptizatus
fuerit, quamvis levissimum fundamentum, baptizandus est sub
conditione.

2. Infans expositus ad Ecclesie valvas, scriptum habens
collo appensum baptizatum esse testificans, nihilominus bap-
tizari iterum sub conditione debet.

3. Episcopus, sacerdos, aut confessorius, qui probabiliter de
suo Baptismo dubi sunt, baptizari, ordinari, & consecrari ite-

Idem
sup. 92

P. Quin-
tan. tr. 1.
sing. sup.
8.

rum debent: & qui ab eis ordines & absolutionem acceperunt,
iterum etiam ordinari, & à peccatis absolvi; quia quod est
de jure divino, non suppletur per communem errorem.

4. Religiosus vere dubius de suo Baptismo, iterum sub condi-
tione baptizetur; sed non potest religionem deserere, & pro-
fessionem ratificare tenetur. Quæ autem g essit ut Praelatus, va-
lida sunt propter errorem communem, & titulum coloratum.

5. Qui vere dubius est de suo Baptismo, tenetur & sub mor-
tali, quam primum possit, à dubio se expedire, & baptismum
sub conditione recipere, & Parochus, & qui ejus curam hab-
ent, eum baptizare.

6. Ad conferendum baptismum adulto sive absolute, sive
sub conditione tria requiruntur, ex parte recipientis; inten-
tio, mysterium fidei cognitio, & dolor de peccatis.

7. Mytheria, quæ adulti pro sua capacitate callere debent,
sunt; Quod Deus sit, & quod sit Pater, Filius, & Spiritus san-
ctus, tres distinctæ personæ, & unus Deus. Quod filius Dei ho-
mo factus est, ut salvaret nos, & quod mortuus fuit, & retu-
scitatus, & gloriosus in caelo est. Quod alia vita sit, & in bonis
æterna gloria, malis poena æterna. Quod nemo possit sine bap-
tismo salvari, & sine Christi lege. Quod hæc omnia Chri-
stiani credimus, quia verbum Dei est, quod nec fallere nec sal-
li potest. Si hæc pro suo captu intelligat, etiam orationes in
memoria non teneat, baptizari potest.

8. In articulo mortis potest baptizari, etiam si hæc ignoret;
dummodo baptizari velit, vel consentit, voluisse, si sensum ami-
ssisset.

9. In conditionali baptismo solemnitates aut ritus non sunt
biterandi; quia jam sunt facti in absoluto, pro quo instituti
sunt ab Ecclesia. Si autem facti non fuerint, supplicantur.

10. Conditionem non esse necessariam exprimendam affir-
mant viri docti; consultius est eam exprimere juxta formam à
jure assignatam.

11. Parochum, qui sine intentione plures baptizavit, & se
nolit proderere ob metum infamiae, & supplicii, si firmiter pro-
ponat abstinere ab hujusmodi sacrilegis, nec in desperationem
veniat, posse absolvi asserunt Diana, Laym & Trull cum ho-
mines illi per contritionem salvari possunt. Quod negat quin-
tanadvennas, si baptizati fuerint infantes, vel jam fuerint vel
futuri sint Sacerdotes.

12. Quæcumque prudens conjectura, vel timor periculi
sufficit, ut infans domi possit baptizari.

13. Regibus, & vasallorum dominis concessum est à Cle-

Idem
sup. 10

Vide
Sanch. de
mat. d. 22

P. Quin-
ubi sup.

fComm.
DD.

P. Did.
Ruis in
instr. pro
Bapt.
Acth.

Vide P.
Quintan-
ubi sup. qui
doct. de
his omni-
bus agit.

Lacra si.
2 tr. c. 3.
a. 1

Quintan-
ubi sup.

mente V. privilegium, ut in facellis domus suae liberos, nepotes, & pronepotes, & qui ex his descendant, servatis Ecclesiarum ritibus, faciunt baptizari.

m Comm. DD.

14. Baptizare etiam in solemnibus sine aqua benedicta, ob levitatem materiae non erit mortale m.

n Comm. DD.

15. Cum iterum sub conditione adulti baptizantur, non est necessarium confessionem praemittere; sufficit quod de peccatis dolent.

a Auditor summe.

16. An puerum ante usum rationis ad munus patris offerre, & admittre peccatum sit mortale, alii ajunt, alii probabilius negant; dummodo non desit, & qui baptizatum, si fuerit adultus, instruat.

p Non est in jure talis prohibitio.

17. Patris baptisimi religiosus esse nec indecens, nec prohibendum p est, cum rationalis intervenit causa.

Quint. tr. 1. sing. ult. q. Quinta. 22, ubi supra. 7 Idem ubi supra.

18. Ad baptismum conditionalem non est necessaria q licentia Parochi.

19. Qui à Saracenis, Judaeis & Haereticis baptizati sunt, iterum debent baptizari; quia plusquam probabile dubium est de valore talis baptismi. 7

DISP. II. SECT. VNICA.

RESOLUTIONES VARIÆ.

BELLVM.

a p. 5a verbo Bellum. 8 Idem ubi supra.

e Molina. de bello to. 1, tr. 2 disp. 112 d Comm. DD.

e Vide 3a verb. bellum.

f Idem ubi supra.

1. Subditus, qui imperio Principis gerit bellum, & de cujus iustitia dubitat, non peccat n. Si tamen sciat manifestè esse injustum, peccat mortaliter. In similem reatum incidit, b qui quamvis sciat bellum esse justum, principaliter ad illud tendit, ut occidat & spoliat inimicos.

2. In bello justo etiam innocentes licet spoliare, & captare ad infirmandas hostium vires. Quod si bellum sit perpetuum, ut contra Turcas, cuiuslibet licet occasione dati illos captivare etiam innocentes. Si autem dentur in obsides, & hoies libere frangant, non licet occidere; liceret autem, si grave damnum in rempublicam praemeditarentur.

3. Capta in bello non sunt restituenda d, nisi essent peregrinorum, clericorum, religiosorum, vel rusticorum e.

4. Potest f Princeps ob vitandum majus malum urbem tradere hostibus,

5. Capti

5. Capti etiam justo bello possunt fugere, maxime à dominis suis venientibus.

8 Idem ubi supra.

6. Offendenti ante constitutum satisfactionem non b licet bellum inferre.

8 Cajet. verbo Bellum.

7. Capta in bello justo, sed ab his qui illa ceperant in injusto, restituenda i sunt veris dominis.

i Comm. DD.

8. Licitum i est clerico, & religioso milites hortari ad vicioriam; non vero pugnare, nisi se defendendo.

i Comm. DD.

9. Militi etiam negotiari debet m stipendium.

m Comm. DD.

10. Miles fidelis principis infideli servire potest n in bello justo.

n Navar. conf. 1, de iud. n. 1.

11. Bellum Chilenum contra rebelles & apostatas Indos, ut in presenti statu geritur, justum e est propter injurias, & damna ab Indis illata Ecclesis, fidei, & innocentibus; & qui capiuntur etiam innocentes, ad instrumendas hostium vires capi possunt, & in servitutum redigi, sed non occidi.

e P. Menacho in manus.

p P. Sa ubi supra.

q Comm. DD.

12. Bellum gerere contra Indos, & invasiones facere, quae vulgo dicuntur Mochas, ad id solum, ut mancipia capiantur, injustum est. g

DISP. III. SECT. VNICA.

RESOLUTIONES IV.

BENEDICTIO.

1. Si aqua aut oleo benedicto addatur aqua vel oleum non benedictum, totum sit benedictum m; quod restringitur quidam, si id quod additur, minus sit eo, cui additur, quod alii dicunt non esse necessarium.

a Vide 3a verb.

Agua benedicta.

b Comm. DD.

2. Benedictio b corporalium, & sacrarum vestium de jure pertinet ad Episcopum; ex privilegio autem ad Guardianos, & Rectores, quibus Provinciales illud concesserint.

3. Aqua, ova, fructus, agni, rosaria, rami, & similia à quolibet sacerdote potest benedicere.

4. Innocentius X. an. 1654. prohibuit religiosus consecrare vasa sacra, altaria, & similia, in quibus unctio requiritur; sed non derogat privilegio à Paulo III. concessio. Vide verb. Cella.

DISP. IV. SECT. I.
RESOLUT. VARIAE.
BENEFICIUM.

1 Beneficium Ecclesiasticum nullus Princeps laicus, etiam Imperator potest erigere; hoc enim proprium est Papae, vel eius vicem gerentis. Et sicut potest erigere, potest destruire, unde dicere quod Papa non possit aliquid statuere in detrimentum beneficiorum Hispanorum, sapit haeresim Anglicanam.

2. Collatio beneficii facta à Papa ei, quem scit esse inhabilem lege sua humana, valet, *h* etiam si non dicat se velle dispensare. Secus verò si fiat ab ordinario etiam in casu quo potest dispensare; hoc autem intelligendum est, quando impedi- menti est iuris communis, non verò constitutionis synodalis.

3. Concessio facta alicui conferendi beneficia personis idoneis nec expressis, re integrè expirat e morte concedentis; secus verò si personæ exprimentur.

4. Procurans beneficium Ecclesiasticum principaliter propter honorem, vel utilitatem, peccat *d* mortaliter.

5. Peccat *e* mortaliter, qui post acceptum secundum beneficium curatum, dignitatem, aut personatum, non renuntiat priori, quia ipso jure amittit illud.

6. Peccat *f* mortaliter, qui ante 25. annum recipit beneficium curatum, & ipso facto collatio est nulla.

7. Qui post acceptum beneficium Parochiale, & pacificam eius possessionem non recipit presbiterium intra annum, peccat *g* mortaliter, & amittit beneficium ipso facto.

8. Illegitimus, qui recipit beneficium curatum sine dispensatione Papae, vel simplex sine dispensatione Episcopi, peccat *h* mortaliter.

9. Beneficia curata Indorum in hoc Peruano regno ex regis scheidulis antiquis erant amobilia ad nutum Archiepiscopi & Proregis; ex novis autem regis scheidulis Parochi Indorum non possunt amoveri, nisi servata communi forma, & cognita causa.

10. Beneficium si sit perpetuum, potest *i* conferri sub conditione, ut prius deferatur capellania, si fuerit collativa, quæ verum beneficium est quia duo beneficia ab eodem possideri jure prohibentur. Si verò beneficium non fuerit perpetuum, debet eam relinquere, sed potest apponeri conditione, quod

sibi

sibi restituatur, si amotus à beneficio fuerit. Si verò capellania non fuerit collativa, non potest apponi talis conditio, nisi ex rationabili causa per modum permutationis rei spirituales cum alia spirituali videatur Ordinario conveniens esse ad sustentationem alicujus clerici pauperis.

11. Qui habet beneficium ab alio ablatum per sententiam justam, sed fundatam falsâ presumptione, vel probatione, potest *m* illud turè conscientia remittere, quia resignatio erit inutilis; & ne maneat jurisdictionis incertæ, illi à republica confertur. Secus dicendum de pecunia sic applicata per falsam presumptionem, vel probationem.

12. Collatio beneficii Indorum ei facta, qui peritiam Indicæ linguæ non habet, nec habere breviter sperat, ipso jure est nulla: *n* & conferens, & recipiens peccant mortaliter; & hic renuntiare tenetur.

13. Beneficiatos de quorum privatione agitur audiendos esse, & habere recursum ad regales audentias per viam violentiæ, plures regie scheidulæ tradunt, quæ videri possunt o apud Solorzanum *ubi supra*.

14. Illegitimus dispensatus ad sacros ordines, eo ipso est *capax* beneficii simplicis.

15. Peccat *q* mortaliter, qui recipit duo beneficia incompatibilia sine justa dispensatione, vel plura compatibilia, quàm quæ sufficiunt ad honestam sustentationem.

16. Habentes duas Ecclesias Parochiales, vel alteram Parochialem, & alteram cathedralè, cogendi *r* sunt alteram intra sex menses dimittere.

17. Qui post obtentum beneficium sit irregularis, non privatur beneficio ipso jure.

18. Qui scire debens se esse excommunicatum, suspensum, interdictum, vel irregularem, beneficium recipit Ecclesiasticum, peccat mortaliter, & titulus est nullus.

19. Qui occultâ irregularitate ordinatus impetravit beneficium, occultè debet impetrare *s* dispensationem. Quod si accipit licentiam possessionem, debet id exprimerè in dispensationis petitione, vel saltem habilitate impetratâ à Papa clam ab Ordinario novam collationem accipere.

20. Si beneficium annexum sit onus Missam celebrandi omnibus diebus de B. Virgine, nec de illa semper, nec omnibus diebus missare tenetur, *t* sed frequenter salva honestate, ac devotione. Si verò onus sit missandi omnibus diebus vel per se, vel per alium, omnibus tenetur.

21. Beneficium curatum non possunt *u* habere illegitimi sine Papæ dispensatione.

m Comm. DD.

n Sol. l. 3 de Indora. qu. c. 15.

o Vbi sup. c. 15.

p P. Sa v. 1 disp. n. 14 q N. an. in sum. c. 05 n. 12

r Idem ib. n. 119

s Comm. DD.

t Nava. c. 25. n. 113

u Idem c. 27 n. 194

v Idem c. 15 n. 14

y Suar. t. 5 d. 50. l. 5

z 22. Qui

C 3

2 In Dec.
Alexand.
VII. an.
1665. 24
Sept.

38

Beneficium

22. Qui beneficium curatum habent, non possunt sibi eligere in confessorium simplicem sacerdotem, non approbatum ab Ordinario, z

SECTIO II.

De Beneficiis quoad Fructuum perceptionem & restitutionem.

6 Comm.
DD. vide
p. 219 de
Elerp. c. 4
n. 3
Mol. 17.
2 de iust.
d. 146
N. Nav. c.
17. n. 44

6 Idem ib.

6 Idem ib.
n. 22

* In decr.
Alexand.
VII. an.
1665. 18
Mart.
f Comm.
DD.

6 Ex Pio
V. in cons.
decr.

6 Quina.
tr. de sac.
ord. in
sing.

1. Impendentes fructus beneficiorum in usus profanos, & ab eis accipientes peccant mortaliter, & ad restitutionem tenentur; sed non desunt, qui dicant, non teneri ex iustitia, sed ex charitate beneficarios ad eroganda superflua pauperibus, & ideo accipientes non teneri ad restitutionem.

2. Prodigia largitio bonorum Ecclesiasticorum regulariter loquenda est peccatum mortale. Si vero haec bona fuerint patrimonialia, vel acquisita Missas celebrando, concionando, confessiones audiendo, & similia operando, tantum erit peccatum veniale.

3. Licet potest beneficarius bona Ecclesiastica impedere, elemosynas elargiendo alienigenis, non solum ad necessitatem naturae, sed ad decemiam personae. Potest etiam in obsequio procerum, iudicum & aliorum, qui multum possunt proficere, vel obesse Ecclesiae, cui servit, aliquos sumptus facere.

4. Vero beneficario, si vicerit in lite, debentur fructus percepti post litem restitutionem.

5. Beneficarius, qui non recitat horas Canonicas tenetur restituere quod tamen locum habet post sex menses ab contempto beneficio, ut colligitur ex concilio Lateranensi; peccat tamen in illis, si non recitet ut declaravit Pius V. in confirmatione praedicti decreti. Restitutio vero fructuum ob omissionem horarum suppleri non potest per quascumque Elemosynas, quas antea Beneficarius de fructibus sui beneficii fecerit.*

6. Praedicta restitutio debet fieri fabricae, vel pauperibus, vel sibi ipsi, si pauper sit ex consilio confessoris. Quod tamen intelligendum est, quando non est, qui ius habeat ad illud, quod restituendum est.

7. Verum tamen si legitime impediatur recitare, nec peccat, nec restituere tenetur.

8. Si beneficium non est erectum auctoritate Episcopi, obtineri potest a pacto ante 14. annum; si autem Episcopali auctoritate fundatum sit, potest etiam ante 14. annum obtineri, si id fundator statuerit.

9, Quod

Beneficium.

39

9. Quod Canonicus amittit propter excommunicationem, suspensionem, & similia, restituendum est ut supra de beneficiario diximus.

10. Suspendus a beneficio non potest fructus consumere, nisi in moderatam sustentationem sui, & suorum; & hoc, si alia non habeat bona.

11. Excommunicatus, per quem sit quin absolvatur, neque ad solam sustentationem potest fructus percipere.

12. Peccat mortaliter, qui fructus sui beneficii locat, vel dat in emphiteusum ultra tres annos.

13. Canonicus, & alia dignitates nisi intra duos menses sibi coram Episcopo, & Capitulo profiteantur, non faciunt fructus suos.

14. Docens publicè sacram Theologiam, vel canones, etiam si ob id sit absens, facit fructus suos. Idem dicendum de eo, qui easdem facultates addidit. Habens capellaniam collativam, aut quodvis aliud beneficium Ecclesiasticum, si studio literarum vacet, non facit fructus obligationi, si officium per alium recitet.*

15. Permittens notabiliter laici possessiones beneficii, tenetur ad restitutionem.

16. In permutatione beneficii pinguioris, licita est aliqua compensatio.

17. Beneficium habens cum animarum cura, si sex mensibus continuis abierit sine iusta causa, ipso iure privatur quartà parte fructuum unius anni, applicandorum fabricae Ecclesiae, vel pauperibus. Vide Com. Trid. sess. 6. cap. 1. de ref. & ginaldum l. 30. str. 3. n. 58. Si autem resideat, sed per se non serviat, non facere fructus suos, alii a iur. alii negant, quod non faciunt, videtur probabilis. Si tamen idoneum vicarium assignet, & curet ut muneri satisfaciatur, poterit fructus suos facere.

18. Restitutio a Pio V. imposta Beneficiatis non recitatis, debetur in conscientia ante sententiam declarationis iudicis, eo quod sit poena, z

19. Est contra iustitiam beneficia Ecclesiastica non conferre gratis, licet collator conferens illa beneficia ecclesiastica, pecunia interveniente non exigat illam pro collatione beneficii; sed veluti pro emolumento temporalis, quod tibi conferre non tenebatur. u.

Navar. 6.
17 n. 22
Idem ib.
n. 4

6 Idem ut
bi supra
n. 73
6 Idem ut
bi supra.
n. 130
6 Comm.
DD.

6 Nav. ubi
sup. n. 157
* In decr.
Alexandri
VII. an.
1665. 24.
Sept.

6 Comm.
DD.
6 Comm.
DD.

6 Vide Re-
ginaldum
& est
Comm.

6 In decr.
Alexandri
VII. an.
1665. 14
Sept.
6 In decr.
Alexandri
VII. an.
1665. 24
Sept.

C 4

DISP.

DISPUT. V. SECTIO UNICA.

BLANDITIÆ.

Blanditiæ non minuunt voluntarium, sed augent; & ideo non rescindunt contractum factum per illas; secus verò si minus preces immisceantur, ut solent domini, qui blanditiis non acquiescentes castigant.

DISP. VI. SECT. VNICA.

RESOLUTIONES VARIÆ.

BLASPHEMIA.

1. Blasphemia est a dicere aliquid contumeliosum contra Deum. Quod fit aliquid Deo attribuendo quod ei non convenit, vel auferendo quod convenit, vel affirmando de creatura, quod est proprium Dei. Differt ab Hæresi, quia hæc est in credendo, illa in dicendo.

2. Blasphemo non est absolutio concedenda, nisi imposita gravissimâ poenitentia.

3. Qui audit blasphemiam, debet eum corripere sub præcepto, etiam si emendationem non speret; nisi timeat periculum, si autem propter verecundiam vel timorem, vel inadvententiam non corripit, non erit a mortale.

4. Qui profert blasphemiam, non plene advertens verborum significationem, venialiter tantum peccat, etiam si hoc procedat ex prava consuetudine. Quæ propter etiam si hæc blasphemia sit hæreticalis, non est denunciandus.

5. Qui advertens blasphemiam, non excusatur parvitate materis; quomodoque enim saluum qui Deo tribuat, gravem afficit injuriam.

6. Irrisorie aliquid de Deo asserere, vel cum indignatione, etiam si verum sit, quod asseritur, blasphemia f. est.

7. Blasphemix punitionem mixti fore esse asserunt viri docti, alii ad forum Inquisitorum tribunal pertinere; & probabile utrumque.

8. Blasphemia hæreticalis est illa, quæ formaliter, vel virtualiter continet errorem contra fidem, tribuendo Deo aliquid, quod ei non convenit, vel auferendo quod convenit. Non hæreticalis, quæ prædictum errorem non continet.

9. Bla-

9. Blasphemi ex ira simul, bis, vel ter, si ira magna fuit, & ex causa iusta, non solent i. abjurare. Consuetudinarii verò in ira abjurant de levibus; & consuetudinarii in ira & extra iram abjurant de vehementi.

10. Ut dicatur quis consuetudinarius, requiruntur plures reiterationes, quam tres.

11. Qui non ex credulitate hæretica, sed vehementi passione turbatus blasphemiam evomit, non est puniendus ab inquisitoribus, nec eis denunciandus, si absit scandalum.

12. Blasphemia hæreticalis est dicere Deum injustum, immisericordem, improvidum. Dicere autem *auisque le peje à Dieu sengo de hacer esto*, utrum sit blasphemia hæreticalis, non conveniunt DD. Negativam defendit m. Suares, quia sensus est, etiam si Deo displiceat, ut omnia malefacta displiceant, hoc faciam. Si autem sensus esset, etiam si absolute nolit Deus ut hoc faciam, non valebit illi resistere, hæreticalis est.

13. Irrisorie aliquid quod verum est dicere de Deo, vel Sanctis non est blasphemia hæreticalis, gravissimum autem peccatum.

14. Loquens vel lubrico lingue proferens verba hæresim sapietia potest puniri ab inquisitoribus poenâ extraordinariâ.

15. Qui incidit in blasphemiam non hæreticalem, gaudet p. immunitate Ecclesiasticâ.

16. Plures blasphemix prolatae unico actu sine interruptione, unicum q. tantum peccatum constituunt, nec opus est numerum consistere.

17. Qui ex prava consuetudine inadvertenter profert blasphemias & juramenta, peccare mortaliter alii a iunt, alii probabilibus negant, s. involuntatem blasphemandi retractavit; quia nec in se, neque in causa tales blasphemix sunt voluntariæ. Confessor autem monet pœnitentem, ut doleat de negligentia in extirpanda consuetudine, nec anxius sit de numero.

DISPUT. VII. SECT. VNICA.

RESOLUTIONES VARIÆ.

BONA.

1. Bona vitæ præferuntur bonis famæ, & honoris; & hæc bonis fortunæ: ne motenetur a cum detrimento maioris, vel æqualis boni proprii bono proximi consulere.

2. Bona vitæ includunt b. salutem corporis, & integritatem membrorum.

C 5

3. Fama

i Zamar. in Theol. p. 2. ca.

i Cast. & Comit. in resp. mor. lib. 4. q. 9. cap. 1.

m. P. Suares. n. Dian. tr. 7. re. 8. c. 9.

Idem ubi sup. p. Idem tr. 1. r. 71. c. 4.

q. Comm. DD.

Autum.

Nava. c. 16. n. 44. Idem c. 17. n. 29.

Idem
Ibidem n.
90.
d. Vide A.
ullam in
comp. v.
Bona,
e Navarr.
ubi supra
n. 90.
f. Comm.
DD.

g Navarr.
c. 17, n.
24.
h. c. Licet
pater de
sepulchro,

i Parag.
Inst. per
quas per-
sonas.

j Navar.
ubi supra
n. 159.
m. Comm.
DD.

n L. 5. tit.
9. lib. 5.
recep.

o Silvest.
eod. verb.
p. Comm.
DD.

q Comm.
DD.

3. Fama intelligitur e virtutis, bonitatis, & honestatis.
4. Libertas inter bona famæ computatur; hæc tamen libertati præponenda est. Unde mulier potius debet d. servitutem eligere quam infamiam.
5. Bona vitæ, salutis, honoris, & famæ non sunt æstimabilia. Datur e autem aliquando pecunia pro horum bonorum amissione, pro damni compensatione, & quia non est aliud, quo possit compensari.
6. Bona filiorum alia sunt f. castrensia, quæ filius in militia acquisivit, & quoad proprietatem, & usufructum sunt ipsius filii, & nullo modo pertinent ad patrem.
7. Alia sunt quasi castrensia, quæ filius familias acquirat officio publico, vel clericali. Imo omnia bona clericorum saltem acquisita post clericatum jure communium sunt g. quasi castrensia, & in eis pater nihil habet.
8. Alia dicuntur adventitia, quæ aliunde filiofamilias adveniunt; in his habet h. proprietatem filius, usufructum pater.
9. Alia tandem sunt profectitia, quæ a patre vel ex bonis ejus, & non aliunde proficiscuntur; & in his habet i. pater proprietatem, & usufructum. Quæ verò filius ex bonis patris negotiando acquirat profectando, quod sibi det. pater quantum extraneo, dicuntur bona mixta partim adventitia, partim profectitia; & merces debita filio pro labore regulariter loquendo dimidium est ejus, quod acquisivit.
10. Libri, arma, & similia ut castrensum privilegium gaudeant, opus est ut vadantur l. filio patre vivente.
11. Bona paraphernalia sunt illa, quæ sibi uxor reservat præter dotem quam tradit marito; de his ad libitum m. potest disponere, nisi obstat consuetudo, vel statutum provincie. Ex bonis acquisitis durante matrimonio secundo non potest dotare filios primi; nec donationes facere nisi parvas, vel remuneraciones, nisi ex parte quæ ei contigit.
12. Feudredditus dividendi n. sunt inter virum, & uxorem.
13. Bona mobilia dicuntur, o quæ ut plurimum servari non possunt ultra triennium, ut oleum, frumentum, & similia. Pecunia tamen inter mobilia reputatur p.
14. Mobilia valde pretiosa, quæ commode servari possunt ut gemma, & similia interdum immobilibus equiparantur q.
15. Jura & actiones ex consuetudine aliquando mobilibus, aliquando immobilibus comparantur,

DISPVT. VIII. SECT. VNICA.
RESOLUTIONES VARIÆ.
B V L L A.

De Bulla cruciata.

1. Per clausulam illam *à censuris & pœnis*, intelliguntur pœnæ, quæ absolutionem impediunt; inde virtutis hujus clausulæ non potest confessarius absolvere poenitentem à pœnis impositis, vel imponentis à judice.
2. Qui sunt in regnis Hispaniæ, etiam si sint alienigenæ, possunt b. Bullæ Cruciatæ privilegium, & gratias gaudere; quod etiam verum est, si redeant ad patriam, si absit scandalum, excepto tamen esu carnis, & lacticiolorum.
3. Qui est Romæ, non gaudet c. Bullâ, quam ei alius sumit in Hispania.
4. An prosit ei, qui eam recipit in peccato mortali, vel excommunicatus, d. lucrandas indulgentias, & potendum privilegii, dubium d. est inter DD. Utrumque probabile, negativa sententia fecerit, affirmativa probabilior.
5. Bullæ privilegia late interpretanda in favorem animarum e.
6. Ad lucrandas Bullæ indulgentias si non est copia confessionis, sufficit f. votum confitendi.
7. Qui bellum petit quoties peccaverit, si fuerit confessus, potest g. per Bullam absolvi; alii autem semel in vita, & semel in morte.
8. Militis, qui sunt in hoc bello, de quo in Bulla, à jeuniis liberantur, b. quibus, si in illo non essent, vel voto, vel præcepto tenerentur.
9. Tempore interdicti, qui ei causam non dedit, nec in causa est netollatur, ex bullæ privilegio potest i. sacrum audire, & divinis officiis interesse, & si sacerdos est, celebrare.
10. Qui pecuniam furtivâ bullam sumit, nihil ei prodest l.; sed non desunt qui processerint defendant m. Si verò pecunia fuerit alio peccato mortali acquisita, nihil obest.
11. Annus durationis est n. ab una publicatione in aliam; quapropter si ante annum fiat alia publicatio, bulla ad Bullam præterita amittit valorem. Sunt tamen viri docti qui aliter

a Comm.
DD.

b Villal.
tom. 7, cr.
27, claus. f.
c Henric.
lib. 7, de
indulg. c.
20, n. 7.
d. Vide
Henr. lib.
7, de in-
dulg. c. 9,
n. 7.

e Idem
ubi sup.
f Villalob.
ubi supra
g Idem
ubi supra
h Comm.
DD.

i Henric.
lib. 1, de
excomm.
c. 48, n. 7.
l. c. Non
impudat
15, q. 1, ver.
ex illis
m Roder.
in Bul. pa-
129, q. 1, in
ad. n. 7.

n Vide
Emo Roder.
ad Bullam
parag. 32
num. 23

aliter computant, à die scilicet publicationis usque ad integrum annum.

13. Qui sexto mense post publicationem Bullam sumptis totum id amisit. Nihilominus, qui in magna urbe post sex vel octo dies non potuit illam sumere, potest et praterita vi.

14. Si à publicatione in publicationem plus anno transactum fuerit, durare adhuc post annum bullæ valorem sunt viri docti qui negant, alii probabilis affirmant p. Et in praxi qui hanc opinionem fecerit à reservatis absoluti fuerint, manent in conscientia tuti.

15. Annus incipit à publicatione non in metropoli q. sed in quolibet loco, ubi mos est publicari.

16. Non obstante Bulla, quæ in Cæna Domini publicatur, Bulla Cruciatæ servat r. valorem.

17. Qui ante novam publicationem incepit confessionem, nec valuit perferre, potest post publicationem absolvi à reservatis virtute Bullæ praterita.

18. Qui vult uti oratorio, & in eo sacrum audire tempore interdicti, obligatur ex præcepto, non tamen sub mortali, Deum precari pro Christianorum Principum concordia, & contra infideles victoriâ t.

19. Pro Ecclesia intelliguntur xenodochia, & alia pia loca, in quibus licet celebrare; non tamen locus specialiter interdictus.

20. Qui habet privilegium assistendi divinis officiis potest se secum ferre servos, quibus solet stipatus incedere; vel loco illorum si frans absit, alios substituere. Nec prohibetur mītare familiares, & consanguineos usque ad 4. gradum. Qui omnes, quia non impedit, diebus sanctis sacrum tenentur audire.

21. Sacramenta omnia in qualibet Ecclesia recipere, excepta Eucharistiâ in die Paschatis, eadem Bulla concedit y.

22. Item quod qui Bullam vivus accepit, pompâ moderatâ, id est aliquantulum minor, possit x. sepeliri; quod privilegium infantibus, & phræneticis conceditur.

23. Medicus spiritualis est prælatus, & quilibet confessarius etiam extra confessionem, & habenti Bullam, ipse & medicus corporalis facilius debent a concedere facultatem carnem edendi, ægroto, isque juniori merito nõ privabitur.

24. Concedit facultatem edendi ova, & lactiniam in Quadragesima in regnis Hispaniæ, non extra. In regno autem Peruano ex veteri consuetudine, etiam sine Bulla, licet b. omnibus omni tempore.

o Henrici lib. 1 de indulg. num. 2
p Villal. l. p. tr. 17 claus. 4
q Comm. DD.

r Comm. DD.

f Villalob. ubi sup.

Fr. Em. Roder. in addit. par. rag. 3 n. 4
u Couar. c. Alma mater 2
p. para. 4 num. 4
x sc. Licet de privill. in 6 vido Villal. ubi supra.

y Henrici lib. 1 de indulg. c. 3 num. 4
z idem ubi supra c. 10 n. 8
a Comm. DD.

P. Acoſta & P. Me- nacho in manuscrit.

25. Qui ex hoc privilegio edunt ova & lactiniam, non prohibentur et simul pisces edere.

26. Hoc tamen privilegio, etiam si Bullam receperint, non possunt a gaudere religiosi omnes, quia tria vota consueti emiserint, qui verò non emiserint, ut novitii, gaudent.

27. Ubi verò recepta est consuetudo contraria, ut in regno Peruano, omnes religiosi, etiam sine Bulla, licite edunt e ova, & lactiniam omni tempore.

28. Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi & alii inferiores Prælati, & omnes Regulares, & Clerici Presbyteri in diebus Quadragesimalibus, etiam si Bullam habeant, f. prohibentur edere ova & lactiniam nisi sit consuetudo in contrarium.

29. Omnes in hac exceptione comprehensos posse in Dominicis Quadragesimæ ova, & lactiniam edere probabile est; g. Villal. to. 1 tr. 27

30. Sexagenarii, & milites ordinum militarium, non verò clerici eorundem ordinum possunt h. ova & lactiniam edere ex Bullæ privilegio omni tempore.

31. Qui jejuna verit alicui die, qui non sit ex præcepto, & vocaliter oraverit implorans auxilium divinum pro consequenda victoria adversus infideles, & pro unione, & pace inter Christianos principes, toties quoties hoc fecerit, adipsæ remissionem 1 p. annorum penitentiarum ab eo debitarum, quæcunque sint; & rufus sit i particeps omnium bonorum operum, quæ sunt in Ecclesia Dei, quæ mira concessio est, magnique faciendâ.

32. Theſaurus indulgentiarum, quem nobis Bulla concedit, immensus est. In diebus Quadragesimæ, & in quibus Romæ sunt stationes, qui quinque Ecclesiæ, vel quinque altaria visitaverint, lucrantur i omnes indulgentias, quæ his diebus Romæ conceduntur. Pro Ecclesiis intelliguntur etiam oratoria Episcopi auctoritate, vel alterius prælati privilegium habentis, erecta, in quibus res sacra celebratur.

33. Sufficit m. ea invisere quavis die, vel noctis horâ, & semel introire, & sine corporali motu ex eodem loco diversis concionibus ad idem altare mentem intendere. Et si pro populi multitudine Ecclesiâ ingredi quis non valeat, sufficit foris preces fundere.

34. Religiosi pro Bullam non possunt a eligere confessionarium præter assignatum à suo Prælato nisi in aliqua Religione sit contraria consuetudo, introducta ex consensu Prælatorum, Non tamen desunt, o qui contrarium doceant.

o Comm. DD.

q Excipitur in ipsa Bulla. o P. Me- nacho & doctissimi alii viri, & Episc. Vill. to. 1 q. 2. 2.

f Ex verbe ipsius Bullæ g Villal. to. 1 tr. 27

h Ex Bullæ verbis:

i ibidem

j Vide Bullam.

m Vide Em. Rod. in Bul. par. rag. 3 n. 2

n Comm. DD. o Vide Mach. tr. de Bul.

35. Qui approbatus est sine restrictione ad audiendas confessiones in una Ecclesia censetur ad alias approbatus; & qui curatum habuit, etiam si renuntiaverit p.

36. Virtute Bullae potest quilibet confessorius ab ordinario approbatus absolvere ab omnibus peccatis, & ceteris poenitentem semel in vita, & semel in articulo mortis vero, vel praesumpto, & in periculo sine onere recurrendi ad superiorem, si peccatum fuerit reservatum; quod si fuerit haereticus, absolvendus est cum onere comparandi, si convalescit.

37. Non desunt viri docti, qui afferunt non semel tantum, sed quoties quis ad periculum mortis accesserit, posse absolvi. Securius tamen erit, quod confessor dicat, quod si infirmus convalescit, reservat indulgentiam ad verum periculum.

38. Religiosos posse absolvi a reservatis per Bullam, dummodo confessorum eligant ex suo ordine, alii ajunt, a privilegiis non posse.

39. Qui irritam fecit confessionem, probabilis est a reservatis non liberari; secus si oblitus fuit alicujus.

40. An qui in spe consequendi veniam per Bullam peccatum, quod alias non commisit, commisit, possit ab eo absolvi, aliqui affirmant & probabilis; nisi hoc peccatum specialiter in Bulla excipiat.

41. Irregularitas non potest a tolli per bullam, quia non est censura.

42. Quando nequit pars satisfacere, sufficit pignus, vel fidejussio non dare; quod si non habeat, praestet juramentum.

43. Absolutio censurarum data per Bullam solum valet in foro interiori, in exteriori autem debet habere absolutus a reserit censuram ligatus; sed non desunt contrarium asserentes.

44. Interdictum personale, tolli per bullam potest a satisfacta parte; locale autem, & cessatio a divinis non possunt.

45. Per bullam non conceditur facultas dispensandi; possunt tamen secundum probabiliorum sententiam commutari juramenta.

46. Vota juramento confirmata possunt a commutari ex nova Bulla anni 22. Videatur ad hoc ipsa Bulla.

47. Si Papa commutat votum in aliam materiam, licet potest a per bullam in aliam commutari.

48. Poena, quae incurritur per iractionem votivalem, potest a in aliam commutari secundum probabiliorum sententiam.

49. Votum commutatum iterum a implere licet, nec ob hoc

secun-

secundum probabiliorum sententiam manet de novo voto obligatus f.

50. Qui fecit votum de non petenda voti commutatione, de hoc secundo voto debet prius petere dispensationem.

51. An virtute Bullae nostri possint a mortalibus non reservatis absolvi ab alio Confessore approbato, praeter ordinarios a superiore deputatos, alii ajunt, alii probabilis negant g.

f idem ubi
sup. d. 9.

g Vide P.
Quint. in
sing. t. 1.
ut de Sacra-
p. vni.

SECTIO II.

DE MODO COMMUTANDI VOTA

per Bullam.

1. Commutatio haec fieri potest a per Bullam extra confessionem, debet; fieri in subsidium belli temporale.

2. Pauperum vota a religiosis privilegium habentibus, vel a viro docto in aequale possunt a sine dicto subsidio commutari.

3. Conmutatio facienda e semper in aequale, vel ferè aequale.

4. Vota ante vel post bullam facta possunt commutari. d

5. Vota castitatis, religionis, & ultramarinae, id est Jerosolymae, si fuerint poenalia, vel condicionalia, vel ad tempus non absoluta, & perpetua, possunt e per bullam commutari.

6. Vota visitandi Romae Ecclesiae SS. Petri, & Pauli & S. Jacobi in Compostella; quia de his non fit expressa mentio, possunt a commutari.

7. Qui habens bullam subito sine confessione mortuus est, si signa dedit contritionis, & tempore a Ecclesia statuto confessionem fuit, plenariam indulgentiam consequitur; nec privari debet g Ecclesiastica sepultura, etiam tempore interdicti, nisi excommunicatione ligatus obierit. In hoc enim casu non a confessorio, sed a iudice declarandum est dignum sepultura, si obiit cum animo parendi praecipitis Ecclesiae.

8. Quoties bulla amittitur, nova potest sumi, si tamen sine fraude amittatur, non amittitur h privilegia.

9. Qui in praesumpto mortis articulo absolutus fuit, in vero iterum potest a absolvi.

10. Clausulae revocatoriae in litteris Apostolicis solum revocant i privilegia contraria his, quae in litteris continentur, non alia.

11. Privilegia realia m sunt, quae praecipue loco, vel communitati, non vero personae particulari conceduntur. Personalia vero quae particulari personae propter ipsam,

4 Henr. II.
7 de ind.
c. 30. n. 6.
d. P. Azor.
t. 5, lib. 11.
c. 18, q. 9.

e idem ubi
supra
idem ubi
sup. e. c. 8.
q. 9.

e Henr. II.
7 de indu.
c. 30. n. 6.
f Vill. ubi
sup.

g idem ubi
sup.

h idem ubi
sup.

i F. Eman.
Rodr. ad
bull. para.
11.

j Vill. ubi
sup. c. 11
idem ubi
supra.

m Henr. II.
1. 7, de in-
dulg. c. 1.

12. Bull.
n. 7.

12. Bullæ privilegia sunt personalia, religionis realia hæc non auferuntur ꝑ per illa. Unde non tollitur privilegium dispensandi, commutandi vota, absolvendi, &c.

13. Nec suspendit privilegium, quod habent religiosi ad tollendum interdictum in aliquibus festiuitatibus.

14. Novitii, qui sunt in religione cum animo perseverandi, gaudent ꝑ religionis privilegii: eisdem gaudent moniales subiectæ religionibus mendicantibus; non verò Donati, neque Tercevenes.

15. Non tolluntur ꝑ per Bullam privilegia juris communis, neque legitime intròductæ consuetudines; unde non tollit clericis primæ tonsuræ sacris assistere, nec superioribus religionis cõcedere sæcularibus literas confraternitatis.

16. Jubilæum quod Romæ lucratur à 25. in 25. annum non suspendit Bulla, nec ordinum mendicantium privilegia secundum probabiliorum sententiam.

17. Sufficit ꝑ quod alius pro alio bullam recipiat, detque elemosynam.

18. Si amicus mihi remittat bullam, & illam non acceptavi, postum ꝑ donare alteri; nec est necessarium nomen inscribi, & inscriptum potest deleri, & aliud rescribi.

19. Qui expertus est singulis annis patrem suum absentem sibi bullam sumere, ꝑ vel commisit amico fideli, potest ejus sui privilegii.

20. Non est necessarium quod detur x numerata pecunia; sufficit pignus, vel quod alius obligetur ad solvendam elemosynam, dummodo is, qui distribuit, contentus sit.

21. Religiosi debent sumere cum licentia prælati, quam si absolute negat, potest ꝑ illum Commissarius punire, & sine licentia religioso liceret sumere; potest tamen quoad utrum privilegiorum coarctari à prælati.

22. Paul. 3. vivæ vocis oraculo Minoribus concessit, quod gauderet omnibus bullæ privilegii, si loco elemosynæ facerentes bis sacrum facerent, clerici psalmos penitentiales bis recitarent, & fratres laici 100. Pater noster, & Ave Maria pro intentione pro qua bulla conceditur.

ꝑ Idem ubi supra

ꝑ Vill. ubi sup. cl. 12

ꝑ Idem ubi sup.

ꝑ Barb. in Extrac. ad reprob.

ꝑ Henr. l. 3 de pœn. c. 8 num. 17.

ꝑ Suar. t. 4 d. 52 sc. 2 n. 5

ꝑ Henr. l. 5 de ind. ca. 10 n. 5

ꝑ Idem ubi sup.

ꝑ Idem ubi sup. li. 7 num. 5

ꝑ Vill. ubi sup.

SECTIO III.

DE FACULTATIBVS CRUCIATÆ Commissarius concessis.

1. Potest suspendere gratias, & privilegia audiendi Missam, & divina officia tempore interdicti, indulgentias, & similia; non verò alia, quæ non sunt contraria his, quæ conceduntur in Bulla.

2. Potest compositionem facere eorum, quæ quis restituere debet fabricæ, vel pauperibus, quia non recitavit.

3. Potest dispensare in irregularitate, quæ orta est non solum ex delicto occulto, sed etiam publico.

4. In his verò quæ non procedunt ex delicto, non potest dispensare; potest autem in ea, quæ ex mutilatione.

5. Non potest dispensare in bigamia interpretativa, quæ non nascitur ex delicto: unde non potest dispensare cum eo, qui nubit cum corrupta; potest tamen in ea, quæ nascitur ex delicto, v. g. cum eo, qui cum alia valide, cum alia invalide nupsit. Potest etiam in similitudinaria, v. g. cum eo, qui initiatus ordine sacro, vel emissis votis verum religiosum constituentibus matrimonium contraxit.

6. Potest dispensare cum simoniacò, & hæretico irregulari.

7. Si excommunicatus celebravit, & ab hac irregularitate non absolutus beneficium suscepit, poterit Commissarius dispensare, & revalidare titulum cum retentione fructuum.

8. Potest dispensare cum his, qui invalide contraxerint propter occultum impedimentum ortum ex fornicatione cū consanguinea conjugis in 1. & 2. gradu, in foro conscientie tantum; dummodo in facie Ecclesiæ contraxerint coram Parocho, & testibus, factis denuntiationibus.

9. Publicum impedimentum est, quando major pars civitatis, vel viciniae, vel communitatis, in qua sunt ultra decem personæ, illud sciunt.

10. Debet alter conjux ignorans fuisse impedimenti, & certificari de nullitate matrimonii, tacito tamen impedimento in particulari.

11. Consecrata dispensatione in scriptis, vel verbo tantum

ꝑ Fel. in cõ nonnulli de refer.

non est opus Parocho, nec testibus; nisi timeatur impedimentum publicandum fore: in quo casu in secreto impetrata à Parocho facultate fiat coram testibus.

6 Vid. Vil. tr. 17 elaus. 1. & Dia. 14 sum. verb. com. Cruciat.

12. Potest Commissarius dispensare in affinitate, quæ supervenit matrimonio ex copula fornicaria, & in impedimento ad petendum debitum quædam ex cognatione spirituali.

13. Personis nobilibus potest dare facultatem audiendi, & dicendi Missam una hora ante auroram.

14. Episcopi, & ejus officiales tenentur sub præcepto obligante ad mortale & ad retributionem, penas omnes pecuniarias Cruciate applicare, exceptâ tamen fiscali applicanda.

SECTIO IV.

DE BULLA DEFUNCTORYM.

1 Comm. DD.

1. Adhuc Bulla consequendam indulgentiam non est necessarium, & quod is qui illam sumit, sit in gratia. Tutius erit, si defunctus cum viveret, juberet in litu gratiæ sumendam post mortem.

2 Sum. de ind. disp. 3 scilicet 4

2. Quando conceditur, quod quis possit lucranda indulgentiam applicare pro defunctis, qui applicaturus est, debere esse in gratia alii ajunt probabiliter, alii piæ negant.

3. Pium valde est plures bullas pro una anima sumere.

4. Elemosyna taxata pro Hispanis vi peso de plata enayada. Pro Indis, & Ethiopibus dos tomines.

SECTIO V.

DE BULLA COMPOSITIONIS.

1 Comm. DD.

1. Ut valida sit hæc compositio, debet esse justa causa; justissima est, quæ movit Christi vicarium ad hanc fideli- bus largiendam gratiam, id est securi in conscientia manent.

2 Vid. tr. de bul. comp.

2. Si post factam compositionem verus dominus rei appareat, et restituenda est ante judicis sententiam, sed id tantum in quo quis factus est inemptor, nisi tempore legitimo præscripti fuerit, postquam bona fidei possessor factus est.

3. Reges,

3. Reges, & domini temporales non possunt e facere hanc compositionem sine Pontifici facultate; Episcopi vero licet, nisi specialiter à Papa prohibuitur sit.

5. Si dominus rei sit absens, & in remittenda valor ejus consensendus est, locum habet & compositio.

7. Quando aliquis certo scit unum e duobus rei dominum esse, non potest fieri compositio.

6. Antè compositionem debet fieri pro inquirendo domino ea diligentia, quam viri timorati solent in similibus apponere.

7. Qui male acquirit in spe hujus bullæ, non potest uti compositio.

8. Qui venundat regni extraneis ad regna, quibus concessa est hæc bulla, possunt & dictâ compositione gaudere.

SECTIO VI.

CASVS SINGVLARES, IN QUIBUS habet locum hæc compositio.

1. Qui male recipit fructus ex beneficio, cum non recitaverit horas, potest uti compositio. Idem dicendum de aliis Ecclesiasticis stipendiis male acceptis.

2. Item si quis legata pauperibus reliquit pro satisfactione debiti incerti, & pauperes ex negligentia legata non petierint intra annum, potest hæres facere compositionem, & solvere legataris dimidium tantum legatorum; & dimmodum legata non excedat centum millia maravedis id est 367 p. 7 realy. 6. marave distunc enim accurrendum est ad Commissarium.

3. Item in omnibus legatis, quando non possunt facta debita diligentia legataris inveniri; idem dicendum de fidei-

commissis.

4. Item iudices, & qui ob dandam sententiam injustam pecuniam receperunt, & de factis dederunt.

5. Item advocatus, qui ob tuendam causam injustam pecuniam recipit à parte sciente injustitiam.

6. In Peruviano regno & in his Indis occidentalibus qui die rodoce reales de plata Castellanos se componere per 30. die eos Castellanos de a once reales cada uno; y puede componer se haba novetimos ducados, peto si fuere mayor la cantidad de que se hade componer ha de recurrir al Comissario subdelegado general de las dichas provincias, para que el haga la

composi

composi

composi

composi

Probab. sent. DD.

Henrici ubi sup. 6.

3. n. 4.

idem ubi sup. e. 31.

n. 1.

stem l. 7. de ind. c. 35. n. 1.

Comm. DD.

6 ex verb. Bull.

Comm. DD.

Comm. DD.

b Vil. to. 1.

cc. 29.

idem ubi sup.

4 L. This

paragr. de verb. obi.

1. Illud 2.

ad l. Aquil

& Henri. 6.

7. de ind. c. 35. n. 4.

f. Vil. tr. 29.

de bull. comp.

& Vide in Bro. Com. Crac.

compositioem segun la instruccion que tiene del delegado de su santidad.

7. Qui hanc compositionem fecerit, debet hanc Bullam recipere typis mandatam nomine Commissarii subscriptam, & illius sigillo obfirmatam; secus enim facta compositione non fructur *b.*

8. Item i possunt componi testes, vel accusator, qui ob falsò testificandum, vel accusandum pecuniam receperunt.

9. Item i tabelliones, notarii, & alii officiales, qui ob faciendum aliquid contra iustitiam in suo officio pecuniam receperunt, Idem dic de illis, qui ultra taxatum stipendium ab ordinationibus vulgò arañgas aliquid receperunt.

10. Expugnatores id est Conquistadores & Commendatarii, & Prætores Indorum de iniuste ablatis ab Indis sive infidelibus, sive fidelibus hujus regni Peruani, hæc possunt *m* uti compositione; dummodò læx persona, vel eorum hæredes, vel communitas aliqua, ad quam bona pertineant, non maneant.

11. Ultimò quæcunque sint debita, quæ, quia verus dominus non apparet, restituenda sunt pauperibus, virtute hujus Bullæ componenda *n* sunt, sive ludo, sive furto, sive fraude, sive damno illato, contracta sint.

12. Tabernarius, qui à pluribus multa minuta defraudavit, an uti possit compositione, alij negant, alij ajunt *o* probabiliter.

SECTIO VII.

Varia de Bulla cruciata Resolutiones.

1. **C**Ranorum indulgentias non esse suspensas per bullam, probabilè est.

2. Indi nisi sint capaces, & bene instructi, ita ut calleant quid sit excommunicatio, & sciant Indos etiam ligari his, quæ juris communis sunt, non incidunt in excommunicationem propter invincibilem ignorantiam, quam ferè omnes habent; quapropter etiam sine Bulla possunt *ab* omnibus censuris, & peccatis reservatis per quemlibet approbatum confessarium absolvi. Si autem aliquis, quod raro continget, ita capax esset, ut judicaretur incidisse in censuram, sumat bullam, vel à religioso privilegium habente sine illa poterit absolvi.

3. Ele.

3. Eleemosyna danda à pauperibus pro Bulla Cruciatæ sunt duo tomini, id est 3, Imper. & med. in hoc Peruano regno.

4. Qui ostiatim non mendicat, ita tamen pauper est, ut magis rerum necessarium penuriam patiatur, dare potest pro Bulla eleemosynam, quæ pro pauperibus mendicantibus taxata est: quæ sententia pia, & probabilis est, & cum bulæ verbis, & tumplius Commissarii generalis valde conformis.

5. Divites habentes decem millia aureorum id est dies mil pesos corrientes vel ultra, dabunt *pro* eleemosyna dos pesos de plata enayada y no mas aunque sennare mucho mas.

6. Qui non mendicat ostiatim; secerò tamen eleemosynam accipit, bullam pauperum accipere poterit *d.*

7. Ad Jubilæum univèrse lucranda non est *e* necessaria bulla, si observatur ab ipso tribunali Cruciatæ.

8. Urbanus VIII motu proprio prohibet *f* religiosis, si contra prælatorum voluntatem virtute Cruciatæ eligant confessarium. Quem motum proprium contrariæ opinionis probabiliteatem non tollere, ubi notificatus, & receptus à religiosis non fuerit, afferunt aliqui Doctores.

9. Religiosi iter agentes, qui habent à prelato suo facultatem confitendi cum clericis, vel aliorum ordinum religiosis, an possint eligere non approbatum ab ordinario, dummodo eligant idonei, alij negant, alij probabilius *g* affirmant.

10. Novitii etiam Societatis virtute bullæ possunt *h* eligere quemcunque ab ordinario approbatum; sed si extra ordinem eligant, Diana judicat expulsiōem esse dignos.

11. Sine bulla Cruciatæ possunt *i* regulares lucrari omnes indulgentias suis ordinibus, vel aliis, quorum privilegia communicant, concessis. Nec non omnes illas indulgentias & Jubilæa, quæ generali concessione omnibus Christi fidelibus concessa sunt.

12. Omnes utriusq; sexus regulares possunt in suis Ecclesiis lucrari omnia Jubilæa, & indulgentias concessas pro omnibus totius Christiani orbis Ecclesiis, locis, ac stationibus.

13. An virtute Cruciatæ possit mulier eligere confessarium approbatum ab ordinario; sed non habentem legitimam ætatem ad audiendas confessiones mulierum, alij ajunt, alij probabilius negant *m*.

14. Consuetudo legitime introducta in regno Peruano *n* 173, iusticia, & butyrum edendi sine bulla in Quadragesima, potens *o* est abrogare Ecclesiasticam legem prohibentem.

D 3

¶ Vide Comm. in struc.

¶ Ex ipsa Bulla.

¶ Comm. DD.

¶ P. Men. in man.

¶ Dat. Romæ 19, Julii an. sui Pont. 7. & ref. à Diana 3, p. in add. ref. 9.

¶ Vide

¶ Tru para. 7, c. 1, d. 9, b. 19, & Cr.

¶ Lud à Cr. in exp. bul

¶ Bon. de sac. disp. q. 7.

¶ Vide

¶ Mach. lib. p. 4, tr. 1, doc. 1.

¶ Bus. V. an. 1572, hæc conc.

¶ Leo X. & Greg. XIII. in Bull. quæ incipit Cum sicut accepimus.

¶ Vide doc. Epif. Vili. l. 1, q. 6, art. 11.

¶ Idem ubi

¶ Qui sep. n. 44.

¶ Ibidem
¶ Vill. ubi sup.

¶ Idem ubi sup.

¶ P. Lot. de Accl. in man.

¶ Excepta Bull.

¶ Vazq. ap. Dian. 3, p. resol. 46, & 113.

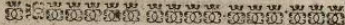
¶ Ex conc. Lim. & ex conc. Pauli III.

15. Qui ova & lacticia in aliis diebus præter Quadrage-
mam edunt, nec venialiter peccant, etiam si bullam non ha-
beant. Est autem evidens, quod confecturo non comedendi
ovaj & lacticia in quadragesima obliget.

BULLA COENAR

Sententia afferens, Bullam cenar solum prohibere abso-
lutionem hæresis, & aliorum criminum, quando publica
sunt; & id non derogare facultati Tridentini, in qua de oc-
cultis criminibus fermo est, anno 1629. 18. Julij in consilio-
rio S. Congregationis F. min. Cardinalium, visa, & tolerata
non est; sed damnato ab Alexand. VII. Anno 1665. 24. Sept.

In Decr.
Alexand.
VII. anno
1666. 18.
Mart.

DISPVT. I. SECTIO I.

RESOLUTIONES IV.

C.

CALIX.

¶ P. Suar. 1.
t. 3. dist. 81.
sec. 7.

Alix tornatilis non amittit consecrationem,
si cyathus separatur à pede: nec si per usum
deauratio excidat; si vero de novo deaurat-
ur, solet de novo consecrari.

2. Calicis consecratio fit crismate, & ab
Episcopo. Ex privilegio autem concesso So-
cietati Jesu à Paulo III. possunt in India Patres Provinciales,
& reliqui superiores de ejus licentia vestes sacerdotales,
pallas, corporalia, calices, alaria & cæmeteria, si Episcopus,
qui ea faciat, catholicus ibi non adsit, benedicere, &
consecrare. Si tamen ea, quæ benedicenda sunt, sint exter-
norum, non benedicantur, nisi instante aliquâ gravi necessi-
tate, aut aliâ causâ magni momenti.

¶ e. Vas. de
con. dist.

3. Quia tamen de calice agimus, consideret & sacerdos
aurea verba S. Bonifacii Episcopi. & Mar. ex e. vasa de conf.
dist. 1. *Quand un sacerdoter amet lignes calicibus utobantur,
pauce lignes sacerdoter aures utuntur calicibus.*

¶ e. Vi Ca-
lix de con-
secrat.
dist. 1.

4. Calicis, & patenarum materia debet esse ex auro vel
argento; vel si magna paupertas sit, ex ligno; ex nulla alia
materia fiat.

CALUMNIATOR

Non est licitum religioso vel clerico calumniatorem gra-

viam

via crimina de se, vel de sua religione spargere minantem,
occidere, quando alius modus defendendi, non suppetit: ut
si v. g. calumniator sit paratus vel ipsi religioso, vel ejus reli-
gioni publicè, & corâ gravissimis injuriis prædictâ impingere.

¶ In Decr.
Alexand.
VII. anno
1659. 24.
Septemb.

DISPVT. II. SECT. VNICA.

RESOLUTIONES VARIE.

CAMBIVM.

1. Cambium est permutatio negotiatoria numismatis pro
numismate. Cambiorum species sunt a varia. Primo, *avid. Tol.*
dicitur cambium permutatum, cum permutatur numisma 1. 5. o. 13.
majus cum minori, vel minus cum majori cum aliquo lucro.
Secundo dicitur cambium fictum, quando quis Romæ dat pecu-
niam reddendam sibi Mediolani in quindenis cum lucro. Si
campfor certus sit pretium pecunie augendum fore ultra ju-
sti lucrum, & pacificatur de reddenda sibi pecunia secundum
valorem, qui habitus est in diebus nudinis, cambium est illi.
Tertio Cambium per litteras, quando quis campfori dat
pecunias Limæ, ut campfori servus in imperiali villa sibi
reddat, acceptis litteris prout in statuto tempore valuerit.
Quarto dicitur reale, quando ipse campfor accipit pecuni-
am ab alto, socio suo alibi cum lucro restituendam.

2. Ex sola permutatione pecunie pro pecunia, nisi alia sit
justa causa, vel lucri cessantis, vel damni emergentis, non
potest aliquid ultra sortem accipi. Si vero valor rei vel qua
prærens est, vel quæ rara, vel quæ multi sunt emptores, vel
propter materiam, pondus, vel figuram, augeatur, potest DD.
cambium prædictis modis cum lucro.

3. Si campfor det Mediolani pecuniam reddendam Romæ
cum pacto, quod sintra deos menses non reddatur Romæ,
reddatur Mediolani, vel alibi cum lucro cambii & re-
cambii, committit e usuram, & tenetur ad restitutionem.

4. Qui deponit pecuniam apud Bancharium, non potest
aliquid ultra sortem accipere ex eo, quod Bancharius cum
illa negotietur; quia hoc ei conceditur propter custodiam &
obligationem reddendi pecuniam quam primum petatur.

5. Qui habet pecuniam, quæ nec exponit, nec vult exponere
negotiationi; dat tamen Limæ, ut in civitate Caiquensi sibi
cum lucro reddatur, usuram cambio committit e. & Idem o.

6. Pro dilatione temporis non potest ultra sortem ac-
cipi; nisi lucrum esset.

¶ Avila in
sum. verb.
Camb.

¶ Navar. in
sum. c. 17.
n. 1. q. 3.

¶ Idem o.
17. n. 28.
f. Comm.
DD.